

Metamorphosis Transylvaniae

Néhai való jó Apor Péter báró az Urnak 1736-ik esztendejében, tehát pontosan kétszáz évvel ezelőtt írta meg Metamorphosis Transylvaniae című művét, amely mű első oldalán a következő magyarázó szöveg áll:

„Erdélynek régi alázatos idejében való gazdagságából e mostani kevély, cifra, felfordult állapotjában koldusságra való változása, melyen amint életében sohasem kapott, hanem Erdélynek régi alázatos együgyűségében holtig megmaradott, úgy következő maradváinak örökös emlékeztetire irt le hazája felfordult állapotján szánakozó igaz hazafija és gyökeres székely

báró altorjai Apor Péter

végezte penig el munkáját az 1736. és életének 60-ik esztendejében alsó-torjai udvarházánál.”

Kétszáz év multával ismét aktuális lett Transilvania nagy metamorphosisáról számot adni, hiszen idestova már két évtizede, hogy Transilvania életében még a XVIII-ik századbeli átalakulásnál is nagyobb fordulat történt: 1918. december 1-én az albaiuliai nemzetgyűlés kimondta Transilvániának Romániához való csatolását s ez új államjogi helyzetet az 1920. június 4-én aláírt trianoni békeszerződés is szentesítette. Azóta nagy, viharos multu országrészünk új történelmi korszakot ért el s erről a korszakról akar számot adni ez az új Metamorphosis Transylvaniae. Történelmi tárgyilagossággal számol be ez a könyv a nagy változásról és az azóta történt eseményekről. Nem kritikusi akarunk lenni a történéseknek, hiszen azok még oly közel vannak hozzánk, még annyira benne élünk a legutóbbi évtized eseményeiben, hogy a kritika, a bírálat nem is lehetne minden elfogultságtól mentes s önkéntelenül a politika mesgyéjére siklanánk, már pedig e mű szerzőitől távol áll minden politizálási szándék.

18 transzilván földből sarjadt és szülőföldjéhez őszintén ragaszkodó író, ujságíró és publicista írta meg e könyv fejezeteit s művük elkészítésénél egyetlen magasztos gondolat lelkesítette, hevítette őket, nevezetesen, hogy a történelmi mult nagy tévedései után végre elháruljanak az akadályok a Transilvania földjén élő román és magyar népek őszinte közeledésének útjából. Ne várjon tehát tőlünk elfogult politizálást az olvasó, hanem elégedjék meg a tények és események tárgyilagos ismertetésével, hiszen a megismerés ugyanis a legrövidebb ut az igazsághoz.

E Kárpátok koszoruzta gyönyörű országrész sok véres zivatart élt már át, de aminthogy e véres zivatatok nem tudták eltüntetni Transilvania természeti szépségeit, épugy népének lelki adottságait sem törölték el e vérzivataros megpróbáltatások. Transilvania bércsei között min-

dig különböző nyelveket beszélő népek laktak, de e nyelvi különbözőség dacára sem tudta semmiféle politikai fordulat az itt élő népeket intézményesen szembeállítani egymással. Van ennek a hegyes-völgyes szép földdarabnak valami olyan szuggesztív kisugárzása, amely túl a történelmi fordulatokon és politikai átalakulásokon minden időkből kihangsúlyozta az itt élő s különböző nyelveket beszélő népek együvé tartozandóságát. Érthető tehát, hogy az itt élő népek lelkétől távol áll minden olyan akció, amely ezt az együvé tartozandóságot veszélyeztetni akarná. Éppen ezért e mű írói is gondosan vigyáznak arra, hogy az események hü regisztrálásán túl ne kalandozzanak el írásaikkal messzire, hanem becsületes számvetést tartsanak a legutóbbi 18 esztendő történetének betűkbe rögzítésénél. Pontosan annyit írunk meg, amennyire a történelemnek szüksége van s ha ez a könyv elsősorban is kisebbségi sorra került életünk ujkori történelmének vázlata csupán, mégis Transilvania minden népét érdekli, mert az eseményeket nemcsak egymás mellett, hanem együtt is éltük át. Ezzel a meghatározással már körülbelül meg is mondtuk, hogy mi is az a transilván igazság. Transilvániában mindig együtt és nemcsak egymás mellett éltek a különböző nyelveket beszélő, de egymás örömet-bánatát minden körülmények között átérző népek.

Amint a kétszáz év előtti Metamorphosis Transylvaniae-ben Apor Péter báró az első cikkelyben azzal indokolja meg művét, hogy ami kevés eszébe jut, hogy feledékenységbe ne menjen, azt leírja, úgy e mű szerkesztője is az elfeledés veszélyétől akarja megmenteni a könyvben felsorolt s Transilvania legujabbkori történetére vonatkozó adatokat. Egészen bizonyos, hogy akadnak majd új Cserei Mihályok, akik ezt az új Metamorphosis Transylvaniae-t is megjegyzésekkel és pótlékokkal látják el, mint egykoron Apor Péter művét, de nagyon vigyázzanak ezek az új Csereiek, hogy meg ne hamisítsák könyvünk szellemét, amely az itt élő népek együvé tartozandóságának kihangsúlyozásával készült el Transilvania fővárosában, az Urnak 1937-ik esztendejében.

A SZERKESZTŐ.